

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Географічний факультет
(назва інституту/факультету)
Кафедра географії та менеджменту туризму
(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Методологія та методика наукових досліджень
у туризмі та рекреації

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм і туроперейтинг
(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"
(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістрський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Географічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

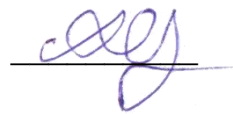
Мова навчання українська
(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „**Методологія та методика наукових досліджень у туризмі та рекреації**” складена відповідно до освітньої програми «Міжнародний туризм і туроперейтинг», уведеної наказом по університету №118 від 03.04.2023 р., (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»).

Розробник: Кілінська Клавдія Йосифівна, професорка кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н.

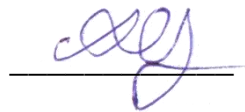
Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм
і туроперейтинг»

Олександр КОРОЛЬ

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

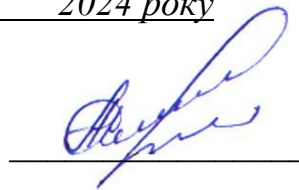
Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму

Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

♥ Чернівецький національний
університет, 2024 рік

♥ Кілінська К.Й., 2024 рік

1. Мета навчальної дисципліни „Методологія та методика наукових досліджень у туризмі та рекреації” полягає у розкритті сучасних методологічних концепцій у туризмі та рекреації, основ методології наукового пізнання та методики наукових досліджень; формуванні цілісного бачення про науково-дослідницький процес; освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; вдосконалення вмінь у пошуку, доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження.

Пререквізити.

Ефективність засвоєння курсу підвищує вивчення таких навчальних дисциплін, як «Туристичне країнознавство (Україна)», «Антропогенні аспекти в туристиці та рекреації», «Геоекологічна експертиза у рекреаційно-туристичному природокористуванні», «Прогнозування рекреаційно-туристичного природокористування в регіонах світу».

2. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

Програмні результати навчання:

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

РН3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.

РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

Студенти також мають

знати:

- цілі та завдання наукових досліджень;
  - методологію проведення наукових досліджень;
  - значення методологічної підготовки для професійної діяльності майбутнього фахівця;
  - характеристики основних методів наукового пізнання;
  - наукову термінологію та вміти її використовувати;
  - особливості проектування та організації власних досліджень;
  - класифікацію та особливості застосування економіко-статистичних методів обробки результатів дослідження;
  - правила оформлення результатів науково-дослідної роботи;
- уміти:
- працювати з дисциплінарним масивом публікацій;
  - вести пошук, формувати банк даних
  - аналізувати та синтезувати наукову інформацію;
  - планувати та організувати наукові дослідження;
  - працювати з джерелами інформації;
  - застосовувати економіко-статистичні методи в науково-дослідній роботі;
  - формулювати висновки та пропозиції.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>„Методологія та методика наукових досліджень у туризмі та рекреації”</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсум. контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3,0	90	2	14	14	-	-	62	-	іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень, її застосування в рекреаційно-туристичних дослідженнях						
Тема 1. Наука і наукові дослідження в сучасному світі. Сутність науки та її функції. Класифікація наук. Організація науково-	9	2	2	-	-	5

дослідної діяльності в Україні. Туризм і рекреація – об’єкт наукового дослідження.						
Тема 2. Наукова теорія. Концептуальний зміст науки.	7	2	-	-	-	5
Тема 3. Філософська (загальнонаукова) методологія. Основні концепції та напрями загальнонаукової методології рекреаційно-туристичної сфери. Конкретно-наукова методологія.	9	2	2	-	-	5
Тема 4. Понятійно-термінологічний апарат Система понять і термінів у рекреації і туризмі.	14	2	2	-	-	10
Модуль контроль	5		-	-	-	5
Разом: Модуль 1	44	8	6	-	-	30
Змістовий модуль 2. Рекреаційно-туристичний комплекс країни (регіону): теорія та методологія дослідження						
Тема 5. Феноменологія туризму та рекреації. Цільові настанови рекреаційно-туристичних досліджень.	14	2	2	-	-	10
Тема 6. Організація наукового дослідження в туризмі та рекреації.	13	2	2	-	-	9
Тема 7. Рекреаційно-туристичний комплекс країни (регіону): теорія та методологія дослідження.	14	2	4	-	-	8
Модуль контроль	5		-	-	-	5
Разом: Модуль 2	46	6	8	-	-	32
Усього годин	90	14	14	-	-	62

3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Назва: Організація науково-дослідної роботи з туризму та рекреації у найстаріших вищих навчальних закладах України. Завдання: Проаналізувати п’ять найстаріших вузів України. Результати: Доповідь з презентацією	2	6
2	Назва: Фундаментальні та прикладні дослідження в регіонах України. Завдання: Скласти опис фундаментальних і	2	7

	прикладних досліджень у регіонах України. Результати: Доповідь з презентацією.		
3	Назва: Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Види емпіричних досліджень. Теоретичні об'єкти дослідження. Теоретичні конструкції. Завдання: Скласти характеристику рівнів пізнання. Результати: Доповідь з презентацією.	2	6
4	Назва: Теоретичний рівень пізнання та його складові. Гіпотеза. Науковий закон. Концепція. Парадигма. Класифікація наук. Місце туризму і рекреації в системі наук. Завдання: Скласти визначення філософських понять і термінів. Результати: Доповідь.	2	7
5	Назва: Предметне визначення рекреаційно-туристичної діяльності. Туризм та рекреація як види економічної діяльності. Сучасні рекреаційно-туристичні дослідження. Систематика і класифікація рекреаційно-туристичної діяльності. Завдання: Проаналізувати основні дослідження у галузі туризму та рекреації в Україні та світі. Результати: Доповідь. Презентація.	2	7
6.	Назва: Оформлення результатів наукових досліджень. Магістерська робота як наукове дослідження. Завдання: Структурна характеристика науково-дослідної роботи. Результати: Доповідь.	4	7
Всього		14	40

3.4. Самостійна робота*

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Рівні розвитку методології та методики. Методологія	10

	індуктивних та дедуктивних досліджень.	
2	Наука як форма пізнання світу. Наукове пізнання та наукове дослідження.	10
3	Історія розвитку науки та наукових досліджень.	4
4	Основні підходи та методи наукових досліджень, їх характеристика.	6
5	Підготовка і захист кваліфікаційної роботи. Загальні положення щодо вимог підготовки кваліфікаційних робіт. Структура та обсяг роботи. Написання розділів роботи. Оформлення кваліфікаційної роботи. Підготовка до захисту. Захист кваліфікаційної роботи.	12
6	Форми впровадження результатів дослідження у практику та їх ефективність. Необхідність впровадження результатів наукових досліджень. Оцінка ефективності наукового дослідження. Апробація наукових матеріалів. Складання і подання заявки на винахід.	10
7	Презентація результатів науково-дослідної роботи. Оформлення науково-дослідної роботи. Наукова стаття та основні вимоги до її оформлення. Процес підготовки наукової публікації. Мова та стиль наукового дослідження. Науковий виступ, участь у наукових дебатах. Використання в науковому виступі ілюстративного матеріалу.	10
Всього		62

*Оцінка самостійної роботи входить до тематичного і підсумкового контролю.

4. Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- дискусія, робота в групах;
- презентації, відеоматеріали;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, які варто визначати за допомогою числової (відсоткової) шкали оцінювання знань і трансформувати в оцінку використовуваної рейтингової шкали у кількості балів, що виділяються для кожного запланованого результату навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Критерії оцінювання за основними видами робіт

Критерії оцінювання усної відповіді

<i>Відсоток від максимальної кількості балів</i>	<i>Критерії</i>
90-100%	Студент дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами. Знання предмету міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий та інноваційний характер (самостійно на основі первинних знань, отриманих від педагога чи з підручника). Знання використовуються вільно. Легко і самостійно переносяться на нові види діяльності в межах обраної професії. На додаткові запитання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, студент відповідає правильно та вичерпно, без допомоги викладача чи колег.
80-89%	Студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем. Знання студент трансформує самостійно, легко переносить на нові види діяльності в межах теми чи предмету, що вивчається. Студент допускає незначні неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача. На додаткові запитання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, дає недостатньо вичерпні відповіді або відповідає за допомогою викладача чи колег.
70-79%	Студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Знання завчені з підручника переказуються без їхнього розуміння, відповідь є неконкретною, поверховою, без наведення прикладів. Не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається. Відповіді на запитання дає не одразу, завченими з підручника фразами, після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі.
50-69%	Студент у відповіді викладає матеріал не достатньо зв'язано і послідовно, допускає грубі помилки, або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача. У відповідях на додаткові запитання мають місце заминки і перерви, студент не може пояснити проблему, розуміє її приблизно.
30-49%	Студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача. Виявляє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не орієнтується в предметі та як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань. Потребує подальшої роботи над засвоєнням питання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- стандартизовані тести;
- контрольні роботи;
- захист і презентація результатів виконаних практичних завдань (наскрізні проєкти; дослідницько-творчі та ін.);
- доповідь із презентацією з теоретичних і практичних питань.

7. Форми поточного і підсумкового контролю та оцінювання

Форми поточного контролю:

- усна (відповідь студента по теорії щодо виконання практичних завдань);
- захист і презентації результатів виконаних практичних завдань;
- письмова (тестування);

Форма підсумкового контролю: іспит (тестування).

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань. Кількість передбачених балів за різні види робіт також зазначені у силабусі та в системі дистанційного навчання Moodle, куди студенти можуть завантажувати роботи, і де здійснюється тестовий контроль. Результати оголошуються під час занять та/або виставляються в Moodle. Самостійна робота враховується при складанні поточних і підсумкових тестів, під час захистів практичних робіт.

Тестові завдання (або перелік запитань) розроблені до кожної теми (змістового модуля). Підсумкові тести та білети (іспит/залік) покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №4 від 28 березня 2022 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами **неформальної освіти:**

- робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;
- проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) та інших фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та практична робота				Підсумковий тест (теор.)	Сума балів
Модуль №1		Модуль №2			
Теоретичний	Практичний	Теоретичний	Практичний		
10	20	10	20	40	100

Політика академічної доброчесності

Поточний та підсумковий контроль передбачає дотримання правил академічної доброчесності відповідно до «Етичного кодексу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/xel1ulcg/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>) та «Правил академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/fdud03f4/pravylyla-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>). Порухенням академічної доброчесності з боку здобувача вищої освіти вважається списування. Згідно з частиною 6 статті 42 Закону України «Про освіту»: «За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти.

8. Література

Основна література

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
2. Бойко М.М., Чучка І.М., Жуков С.А. Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій. Мукачево: РВВ МДУ, 2007. – 68 с.
3. Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д. Методологія соціально-економічного дослідження: навч. посібн. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
4. Гордон Драйден. Революція в навчанні / Гордон Драйден, Джаннетт Вос. / Перекл. з англ. М. Олійник. – Львів: Літопис, 2005. – 542 с.
5. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади): навч. посібн. / М. С. Дороніна. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. – 120 с.
6. Єріна А.М. Організація вибіркових обстежень: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 127 с.
7. Кілінська К. Основи науково-дослідної роботи з географії. Навчально-методичний посібник. - Чернівці, «Рута», 2001. – 112 с.
8. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч.- метод. посібн. / Н. М. Краус; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон. теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
9. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій / Кустовська О.В. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
10. Лисенко В.П., Рідей Н.М., Зазимко О.В. Організація навчально-виховного процесу в університетах дослідницького типу // Монографія // за заг. ред. акад. Д.О. Мельничука, Видавничий центр НУБіП України, 2012. – 612 с.
11. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / П'ятницька-Позднякова І.С. – К.: 2003. – 116 с.
12. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень [Текст]: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Чупріна ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2009. – 246 с.
13. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посібн. / В.Є. Юринець: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

Додаткова література

1. Кілінська К. Основи географічного прогнозування. – Чернівці: Навч. метод. посібник. Вид-во «Рута», 2003. – 60 с.
2. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень.: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2004.- 240с.

3. Михалевська Т.В., Ісаєнко В.М., Гроза В.А., Криворотько В.М. Моделювання і прогнозування стану довкілля. У 2 ч. - 4.1. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2006. - 212 с.
4. Свердан М.Л., Свердан М.Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. - Чернівці: Рута, 2006.- 352 с.
5. Шейко В.М., Куншаренко Н.М. Організація та методика НДД: Підруч. Для вищ. навч. закладів. / В.М. Шейко, Н.М. Куншаренко -Х.: ХДАК, 1998.-288 с.
6. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. Наук.-метод. посібник. / С.А. Фаренік – К.: Вища школа, 2000.

Інформаційні ресурси

1. Про туризм [Електронний ресурс]: закон України від 15 вересня 1995 р. №325/95-ВР. -Режим доступу: [http:// www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
3. UNWTO [Електронний ресурс]: - Режим доступу: [http:// www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).